

Okul Öncesi Eğitim Kalitesinin Artırılmasına Yönelik Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Problems and Solution Suggestions for Improving the Quality of Preschool Education

ÖZET

Bu araştırmanın temel amacı; anaokulundaki okul öncesi eğitimin kalitesinin artırılmasına yönelik sorunlar ve çözüm önerileri getirmektir. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Bu amaçla, İzmir ili Çiğli ilçesi örneklem olarak alınarak incelenmiştir. Araştırmada bilgi toplamak için okul öncesi öğretmenler ile görüşmeler yapılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre, okul öncesi eğitim programının uygulanabilirliği tam olarak yeterli değildir ve geliştirilmesi gerektiği, velilerle yaşanan sorunların en başında velilerin öğretmenlerin işine fazla karışmaları ve beklentilerinin yüksek olması geldiği, maddi kaynaklı sorunların en başında materyal ve malzeme eksikliği geldiği, yönetsel sorunların en başında idarenin öğretmeni desteklememesi olduğu ve okul öncesi eğitim kalitesinin artırılması için sınıf mevcutlarının azaltılması gerektiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Eğitim, Eğitimde Kalite, Öğrenci, Veli

ABSTRACT

The main purpose of this research is; To bring problems and solution suggestions to improve the quality of pre-school education in kindergarten. Survey model was used in the research. For this purpose, Çiğli district of İzmir province was examined as a sample. Interviews were held with preschool teachers to collect information in the study.

According to the results of the research, the applicability of the pre-school education program is not fully sufficient and needs to be improved, the main problems experienced with parents are that parents are too involved in teachers' work and their expectations are high, the most important financial problems are the lack of materials and equipment, and the main administrative problems are the teachers of the administration. It has been determined that there is no support for pre-school education and class sizes should be reduced in order to increase the quality of pre-school education.

Keywords: Preschool Education, Quality in Education, Student, Parent

GİRİŞ

Ülkemizde ve tüm dünyada güç geçtikçe önemi artan ve kavranan okul öncesi eğitim kurumları 19. yüzyılın başlarında Almanya'da Froebel tarafından tasarlanan ilk "anaokullarından" günümüzün kurum odaklı eğitimine, ardından kurumsal okul öncesi eğitime evrilmiş ve her geçen gün gelişim göstermiştir. Çocuk gelişimine yaklaşımlardaki uygulamadaki sürekli değişikliklerden ve kurumların eğitimdeki rolünden etkilenmiştir. Erken çocukluk eğitiminin gelişim üstündeki kalıcı etkisini fark eden özellikle gelişmiş ülkelerde, bu dönemde hem sağlanan eğitimin yaygınlığı hem de sunulan eğitim hizmetlerinin kalitesinde büyük ilerleme kaydedilmiştir. Bu doğrultuda, bu eğitim kurumlarının salt olarak çocuk bakım hizmeti vermektен öteye giderek kaliteli eğitim verdikleri ve geleceğin sağlıklı nesillerinin yetiştirilmesinde önemli rol oynadıkları gerçeğinden hareketle, organizasyonun güvence altına alınması sağlanmaktadır. Çocukların kapsamlı büyümesini sağlamak hayati bir öneme sahiptir. Bu duruma rağmen, ülkemizde okul öncesi eğitimde hala önemli ilerlemeler gerekmektedir. Türkiye'de özellikle hali hazırdaki merkezlerin büyük çoğunun kentlerde yoğunlaşması ve sosyo-kültürel açıdan negatif durumdaki birçok çocuğun bu eğitime kaydolamaması nedeniyle okul öncesi eğitim örgün zorunlu eğitimin bir parçası değildir. Çoğunluğu özel ve ücretli olan eğitim kurumları, toplumun en çok ihtiyaç duyan kesimlerine daha az, en az ihtiyaç duyan kesimlerine ise daha çok hizmet vermektedir (Kağıtçıbaşı ve diğerleri, 1993). Ev dışında ebeveynliği anlayan okul öncesi kurumlar hem niceliksel hem de niteliksel olarak yetersizdir. Bu nedenle ülkemizde okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması, mevcut kurumların kalitesinin yükseltilmesi ve gerekli tüm koşulların

Nebi Kırmızıgül¹
Serkan Kaygısız²
Fatih Kaya³
Ali Coşkun⁴
Cesim Zeydan⁵
Tamer Kartal⁶

How to Cite This Article

Kırmızıgül, N., Kaygısız, S., Kaya, F., Zeydan, C., Kartal, T. (2023). "Okul Öncesi Eğitim Kalitesinin Artırılmasına Yönelik Sorunlar ve Çözüm Önerileri", International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, (Issn:2630-631X) 9(75): 4678-4692. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/smryj.72442>

Arrival: 13 August 2023

Published: 30 September 2023

Social Mentality And Researcher Thinkers is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Müdür Yardımcısı, MEB, İzmir, Türkiye

² Okul müdürü, MEB, İzmir, Türkiye

³ Okul müdürü MEB, İzmir, Türkiye

⁴ Okul müdürü, MEB, İzmir, Türkiye

⁵ Okul müdürü, MEB, İzmir, Türkiye

⁶ Okul müdürü, MEB, İzmir, Türkiye

oluşturulması amaçlanmaktadır. Bu nedenle Türk okul öncesi eğitim sisteminin arzu edilen yönlerinden biri de istenilen düzeye ulaşmaktır.

Yukarıdaki gelişmeler doğrultusunda okul öncesi eğitimin gerekliliği tartışması yerini okul öncesi eğitimin kalitesine bırakmıştır. Okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması, ancak kaliteli eğitimin garanti altına alınması durumunda gerçek amacına ulaşabilir. Çocuğunun ihtiyaçlarının karşılanması, temel alışkanlıklarının kazanılması ve hayata en iyi şekilde hazırlanması nitelikli bir okul öncesi eğitim ile mümkündür. İyi (kaliteli) bir okul öncesi eğitim, bir çocuğun öğrenme yeteneğini ve öğrenme isteğini artırarak onların hayatları boyunca başarılı olmalarını sağlar. Bu kurumlarda sunulan eğitimin kalitesi çocuk yaştaki bireylerin gelişiminde çok önemli bir etkidir. Çocuklara kalıcı bilişsel ve sosyal fayda sağlayabilmenin yolu etkin ve kaliteli eğitimden geçmektedir. Araştırmalar, bu eğitim kademesinde sunulan hizmetlerin kalitesi arttıkça daha iyi gelişimsel sonuçlara ulaşıldığını göstermektedir. Düşük kalite ise daha düşük neticeler ortaya çıkarmaktadır. Ayrıca, standart altı okullara giden çocuklar için uzun vadeli yararlı etkiler gözlenmemiştir (Sylva ve diğerleri, 2006). Eğitimli eğitimciler tarafından yürütülen kaliteli okul öncesi eğitim programları, yalnızca öğrenmeyi motive etmekle kalmaz, aynı anda çocuk yaştaki bireylere ömür boyu sürecek toplumsal yetenekler sağlar. Kaliteli okul öncesi kurumlara giden çocukların bilişsel, dil ve sosyal gelişimlerinin daha iyi olduğu bulunmuştur (Peisner-Feinberg ve diğerleri, 1999). Bu kademedeki sunulacak kaliteli bir eğitim; bireylerin sosyal, duygusal ve fiziksel gelişimini desteklemek için kurumsal eğitim ile güvene dayalı ilişkileri birleştiren, güvenli, sağlıklı ve ufuk açıcı bir eğitimdir. Öğretmenlerle sıcak ve destekleyici bir ilişki olarak nitelendirilmiştir (Bredenkamp & Copple, 1997).

Okul Öncesi Çevre Derecelendirme Ölçeği (ECERS), kaliteli okul öncesi eğitimin gerekli unsurlarını belirlemek için dünyada ve ülkemizde en yaygın kullanılan ölçektir. ECERS, erken çocukluk programlarında genel yapısal ve işlevsel kaliteyi ölçmek için 1980 yılında Harms, Clifford ve Cryer tarafından geliştirilmiştir. Ölçek sadece okul öncesi eğitim kurumlarının kalitesini artıran etkenleri ortaya koymak için değil, aynı anda bu kurumların kalitesini artırmaya yardımcı olmak için tasarlanmıştır. ECERS, temel olarak tesislerdeki fiziki koşulları ölçen bir ölçek olup, tesislerde uygulanan eğitim programlarını ve tesislerdeki kişilerarası iletişim ve etkileşimleri değerlendiren maddeleri içerir. Bu ölçek 1996 yılında Kler Koldya Tovim tarafından Boğaziçi Üniversitesi'nde yüksek lisans tezi kapsamında Türkçe'ye uyarlanmıştır (Tovim, 1996). Bu ölçeğin ölçek güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Sonuç olarak, ölçeğin Türkçe versiyonunun orijinal versiyona benzer, dilsel olarak eşdeğer ve güvenilir olduğunu ve Türkiye'de erken çocukluk eğitiminde kullanılabileceği görülmüştür.

Son yıllarda eğitimin kalitesi ile ilgili çok sayıda araştırma yapılmakta ve eğitim hizmetlerinin kalitesi gündeme gelmektedir. Bu araştırma ülkemizdeki okul öncesi eğitim kurumlarının kalitesinin artırılmasına yönelik olarak atılması gereken adımların ne olduğunu belirlemeye dönük olarak hazırlanmıştır. Ancak mevcut durumun nesnel ve bilimsel veriler kullanılarak netleştirilmesi, tespit edilen eksikliklerin giderilmesinin ilk adımıdır. Bu anlamda eksikliklerin daha kolay fark edilebilmesi ve eğitim hizmetlerinin kalitesinin erken çocukluk eğitimi düzeyine indirilmesi için bu tür durum tespiti araştırmalarının gerekli olduğu açıktır.

Problem Durumu

İnsanın, doğumundan ilköğretim kademesine kadar geçen zaman diliminde yaşamış olduğu tüm deneyim ve yaşamışlıkları kapsayan eğitim süreci okul öncesi eğitim olarak tanımlanmaktadır (Oktay, 1999). Zengin ve teşvik edici bir çevre ile etkileşimi mümkün kılan okul öncesi eğitim, akranlarla iletişim, toplumsal becerilerin kazanılması, pozitif yönlü davranış kalıplarının desteklenmesi şeklindeki unsurlarla çocuk yaştaki bireyin sosyal ve duygusal gelişimine ilişkin bir bakış açısı sağlar ve büyümede çok ayrıcalıklı bir yer tutar. Çocukların gelişimi, vücutlarını hareket ettirmelerine ve yaşa uygun kas koordinasyonunu sağlamalarına olanak tanır. Başka bir ifadeyle bu dönem, bilişsel, fiziksel, duygusal, dilsel ve sosyal gelişim alanlarında ilerlemenin en yoğun ve süratli olduğu ve de insan yaşamının tüm dönemlerinin temel aşaması olan kritik dönem olarak adlandırılabilir (Arı, 2005). İlkokullar çocukların eğitim aldığı ilk resmi kurumlardır (Zembat, 2007).

Son yıllarda kadın işgücünün süratli bir şekilde artması ve toplumdaki güvenle ve huzurla vakit geçirilebilecek oyun alanlarının azalması gibi sosyo-kültürel değişimler okul öncesi eğitim kurumlarına olan gereksinimi artırmıştır (Ivrendi ve Işıkoğlu Erdoğan, 2015). Öte yandan bu eğitim kademesinde okullaşma oranını başta OECD ülkeleri ve Avrupa Topluluğu olmak üzere çağdaş ve gelişmiş toplumlar seviyesine getirmeyi hedefleyen Japonya'da okul öncesi eğitime yönelik araştırmalar son yıllarda büyük ilerleme kaydetmiştir. Japonya'nın okullaşma oranı %40'a ulaşmıştır ancak bu oran halen gelişmiş ülkelerin gerisinde kalmaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2014). Okul öncesi eğitimin iyileştirilmesine yönelik nicel önlemlerin alınması, çocuğun gelişim alanlarını ve sosyal becerilerini geliştirmek için tek başına yeterli değildir. Kurumların kalitesi iyileştirilerek niceliksel artışlar sürdürülmelidir (Zembat, 2007). Çocukların bu kurumlarda aldıkları

kaliteli eğitim, hem iyi hazırlanmış programlar hem de iyi düzenlenmiş eğitim ortamları ile sağlanmaktadır (Özdemir Beceren, 2012). Erken çocukluk döneminde çocuğa aşılması gereken deneyimler yoluyla edinilen temel bilgi, beceri ve alışkanlıklar, çocuğun gelecekteki eğitim düzeyi, yaşamdaki başarısı (örneğin, yüksek gelirli işler ve eğitim, düşük suç oranları), Bilişsel, dilsel, sosyo-duygusal ve psikomotor gelişim, erken okul becerileri ve okul olgunluğu (Burchinal ve diğerleri, 2002). Bu nedenle okul öncesi eğitimde beklenen faydanın sağlanabilmesi için nitelik ve niceliğin aynı anda iyileştirilmesi gerekmektedir.

Literatüre bakıldığında, bu eğitim kademesinde 'kalite'nin, yani 'kalite' çerçeveleri ve göstergelerinin, kaliteyi ölçümlemeyi arzu eden aileler, müfettişler ve yöneticiler gibi farklı paydaşlarca birbirinden farklı tanımlamalar yapıldığı gözü çarpmaktadır. Bu nedenle bu kademede hizmet veren eğitim kurumlarının kalitesinin tek tip bir tanımından ve kalite ölçümünden bahsetmek mümkün değildir (Işıkoğlu, 2007). Okul öncesi eğitimde kalite kavramlarının tanımı ve kalite göstergeleri ile ilgili araştırmaları incelerken öne çıkan yaklaşımlardan biri şudur: Yapısal ve işlevsel boyutlar olarak kalite göstergelerinin incelenmesi (Peisner-Feinberg & Yazejian, 2010). Yapısal kalite boyutunda öğretmen kalitesi, öğretmen-çocuk oranı, çocuk başına düşen kapalı alan gibi maddeler incelenmiştir. İşlevsel kalite boyutu, öğretmen-çocuk ilişkilerini, zengin ve teşvik edici eğitim ortamlarını ve etkinliklerini ölçmektedir (Howes vd., 2008). Katz (1993; 2003), kalitenin birden fazla boyutta ele alınması gerektiğini savunarak başka bir yaklaşım benimsemiş ve kaliteye çoklu bakış açısı adı verilen kalite faktörlerinin de dikkate alınması gerektiğini vurgulamıştır.

Katz'e göre bu kurumlarının kalitesine yönelik yapılan tanımlar, kaliteyi tanımlamakta olan grupların toplumsal ve sosyolojik konumuna göre değişiklik göstermektedir ve bu eğitim kademesinde kalite beş farklı bakış açısına göre incelenmelidir. Bu belirtilen çoklu bakış açıları;

- (1) yukarıdan aşağıya yönlü bir bakış açısı,
- (2) aşağıdan yukarıya yönlü bir bakış açısı,
- (3) iç yönlü bir bakış açısı,
- (4) dış-ç iç yönlü bir bakış açısı ve
- (5) toplumsal, sosyolojik bir bakış açısı olarak belirtmiştir.

Yukarıdan aşağıya yönlü bir bakış açısı; aynı zamanda profesyonellerin ve araştırmacıların bakış açısı şeklinde de adlandırılır. Kuralları düzenleyen yetkilinin yerine, yetkili ve incelenmiş bir ajans yetkilisi geçer. Bu, yetişkin-çocuk oranı, personel kalitesi, çocuk bireyler ile yetişkin bireyler arası etkileşim, materyal kalitesi ve birey başına düşen eğitim alanı gibi kriterleri içerir. Aşağıdan yukarıya yönlü bir bakış açısı; çocuk yaştaki bireylerin bakış açısı şeklinde de ifade edilen, uygulanan programların etkisini belirlemek için bireylerin kurumlardaki deneyimlerine odaklanmıştır. Bu, çocuğun eğitim kurumundaki refahı ve yapılan etkinliklere katılımı gibi faktörleri içerir. İçeriden bir bakış; diğer eğitim personellerinin okul öncesi programı ne şekilde algıladığını, bu kurumun bir üyesi olmak konusunda ne düşündüklerini, akranları ve programı yürütenlerle olan ilişkilerini açıklar. Dışarıdan ve içeriden bakış açıları; bu, ailelerin okul öncesi programı nasıl algıladıklarını ve programla ilgili deneyimlerini içerir. İşte sosyal bakış açıları: Amacı, sosyal açıdan kalitenin nasıl ölçüldüğünü ve erken çocukluk programlarının kısa ve uzun vadede çocuklara fayda sağlayacak özelliklere sahip olup olmadığını belirlemektir (Katz, 1993).

Okul öncesi kurumlar için kalite akreditasyonunu sağlamakta olan kuruluşlardan birisi olan Ulusal Erken Çocukluk Eğitimi Derneği (NAEYC), gelişimsel uyumu temel alan kalite düzeyini belirleyen bir metrik oluşturmuştur. Akreditasyon süreci, tesis kalitesini çocuk-yetişkin iletişimi, programlar, yetişkin-ebeveyn iletişimi, eğitimcilerin yeterlilikleri, yönetim, personel, fiziki çevre, güvenlik ve sağlık, yemek ve beslenme hizmetleri ve değerlendirme alanları dahil olacak şekilde 10 kategoride değerlendirir (National Association Early Çocukluk Eğitimi (NAEYC), 2009).

Araştırmanın Amacı

Hazırlanan bu çalışmanın temel amacı, anaokulundaki okul öncesi eğitimin kalitesinin artırılmasına yönelik sorunlar ve çözüm önerileri getirmektir.

Araştırmanın Önemi

Bireyin doğumundan ilköğretim kadar geçen sürede bilişsel, ruhsal, dilsel, fiziki ve toplumsal gelişimi okul öncesi eğitim kurumlarında sağlanmaktadır. Bu eğitim kurumlarının toplumsal işlevi nedeniyle kaliteli eğitim hizmeti sunmaları hayati bir öneme sahiptir. Çalışma bu noktada bu eğitim kurumlarının kalitesinin belirlenmesi ve daha da geliştirilmesi hedefine hizmet etmektedir.

Çocukluğun insan hayatındaki önemi bilimsel araştırmalarla kanıtlanmıştır. Özellikle ilk beş yılda beyin ve sinir sisteminin hızlı gelişimine paralel olarak çocukların öğrenme yetenekleri de hızla gelişmektedir ve uygun zihinsel gelişim için gereklidir. Bu bağlamda okul öncesi eğitim kurumlarının kalitesinin artırılması ve bu konu ile ilgili gerekli araştırmaların yapılması önem arz eden bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. arının temellerini atmaktadır. vurguladı.

Sınırlılıklar

Araştırma anaokulundaki okul öncesi öğretmenleri ile sınırlıdır.

Sayıtlar

Anaokulundaki okul öncesi öğretmenlerin yarı yapılandırılmış görüşme sorularına doğru cevap verecekleri düşünülmektedir.

Tanımlamalar

Okul Öncesi Eğitim: 0-6 yaş arası çocukların tüm gelişimlerini sağlıklı ve düzenli fiziksel koşullar içinde, toplumun kültürel özellikleri doğrultusunda en iyi biçimde yönlendiren, onlarda sağlam bir kişiliğin, sosyal duyarlılığın ve yaratıcı işlek bir zekanın temellerini atan, uzman-eğitici kadroya sahip, temel fonksiyonu eğitim olan sosyal kuruluşlardır (Oğuzkan ve Oral, 2001).

Kurum Anaokulları: Devlet memurları için lüzum ve ihtiyaç görülen yerlerde açılmış olan okul öncesi çağı çocuklarına eğitim veren 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 191. maddesine göre açılan kurumlardır. Resmi işyeri ve kurumlarda personelin okul öncesi çağıdaki çocukları için açılacak bakım ve eğitim amaçlı kreş, yuva ve anaokulu bu kanunun ilgili maddesine dayanılarak açılmaktadır (Ural, 2007).

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Kalite Kavramı

"Kalite" Latince kökenli bir kavramdır. Latince "qualitas" kelimesi, Fransızca'da "qualité" olarak miras alınmıştır. "Nitelik" kalite sözcüğünün sözlük anlamıdır (TDK, 2002). Nitelik sözcüğünün sözlük anlamı da nicilikle ilgisi bulunmayan varlıklar arasında bir şekilde ayırım yaratan bir durumdur (Doğan, 1998). Kalite olgusunun babası olarak tanınan W. Edwards Deming'e göre kalite müşteri ve pazar odaklıdır (Aktan, 1997). Juran (1988), Deming'e benzer şekilde bu kavramın hiç bitmeyen bir süreci ifade ettiğini ve sürece bir şekilde dahil olan her bireyin bu yönde eğitilmesinin büyük bir gereklilik olduğunu belirtmektedir. Yapılan bu çalışmada kullanım için uygunluk ve kullanım kavramları da literatüre kazandırılmıştır. Özelliklerin uygunluğu şeklindeki kalite tanımından hareketle bu kazanımı sağlamıştır. Juran, kaliteyi müşteri beklentilerini karşılamak ve aşmak, müşteriye sadece bir tüketici olarak değil, aynı zamanda "dahil olan herkes" pirinç tarlası olarak ele almak olarak tanımladı (Ünal, 2000). Bu anlamda kalite aynı zamanda müşterinin bir ürün veya hizmete karşı tutumunun bir ölçüsüdür. Kalite, günümüz koşulları, gereksinimleri ve gelişen teknolojileri ile birlikte sürekli değişmekte ve gelişmektedir (Erişti, 2004). Kalitenin tek bir tanımı yoktur, ancak kavram farklı yaklaşımlar kullanılarak birçok kez tanımlanmıştır. Yaygın olarak 'müşteri memnuniyeti' veya 'standartlara uygunluk' olarak adlandırılan kalite, verimlilik, esneklik, etkinlik ve programa bağlılık olarak tanımlanabilecek bir süreçtir. Bu niteliği sebebiyle kalite için uzun vadeli bir yatırım aracıdır demek yanlış olmayacaktır. Standartlar kaliteye ulaşmak için bir gereklilik olarak karşımıza çıksa da yeterli görülmemektedir. Bu yönüyle kalite, müşteri beklenti ve gereksinimlerini sürekli olarak anlayabilmek, bunun içselleştirilerek kabul görmesi, karşılamak ve hatta çizgiyi daha da yukarı taşımak, aşmak olarak ifade edilmektedir (Ünal, 2000). Başka bir şekilde ifade etmek gerekirse şu tanıma bakmak gerekir; kalite, bir ürün veya hizmetin belirlenmiş potansiyel gereksinimleri karşılama becerisine dayalı niteliklerinin tümüdür (Cafoglu, 1996).

Yapılan başka bir çalışmada Glasser kaliteyi, aşk, kudret, bağımsızlık, eğlence, yaşam ve yaşamlarımızda ne kadar kaliteye sahip olduğumuz gibi ihtiyaçlarımızdan bir veya daha fazlasını tutarlı bir şekilde karşılamamızı sağlayan herhangi bir şey olarak tanımlar (Glasser, 1992). Bu tanımda belirlendiği gibi kalite, ortaya çıkan talepleri karşılamak amacıyla değişmeye istekli ve arzulu olma durumunu gerektirmektedir. Avrupa Kalite Yönetimi Vakfı (EFQM), bu kavramı bir ürün veya hizmetin tüketici bireylerin beklentilerini karşılama derecesi şeklinde tanımlar (EFQM, 2008). Uluslararası Standardizasyon Örgütü (Erişti, 2004) kaliteyi, bir hizmet ya da ürünün yapılan veya beklenen ihtiyaçları karşılama becerisini oluşturan niteliklerin toplamı biçiminde tanımlamaktadır. Kalite, Türk Standartları Enstitüsü (TSE, 2008) tarafından bir ürün veya hizmetin belirlenmiş veya olası gereksinimleri karşılama kabiliyetine dayalı özelliklerinin toplamı olarak tanımlanmaktadır. Son yıllarda artan rekabet, teknolojik yenilikler ve beraberindeki değişimler nedeniyle

kalite hemen her sahada aranır hale gelmiştir. Başlangıçta kalite merkezli ürün tanımı, zamanla hizmet ya da ürünün üretilmekte olduğu sistemin kalite odaklı anlayışına evrilmiştir.

Son yıllarda kalite, kontrollü bir süreçten çok yaratılmış bir süreç olarak görülmekte ve tüm organizasyonları etkisi altına almaktadır. Kalite artık salt olarak üretim sektörünün belirli bir kısmına atfedilen bir olgu olmaktan çıkmış, hizmet ya da üretim süreçlerinin her kademesinde gerek duyulan ve aranan bir durum olarak gelişim göstermiştir (Erişti, 2004). Kalite kavramı yıllar içinde birçok değişikliğe uğramıştır ancak çağın koşullarına ve yaşanan değişimlere göre gelişen ve güncellenen bir kavram olmaya devam edecektir (Köksoy, 1997). Kaliteye ulaşmak isteyen kuruluşlar, bir kalite politikası oluşturmalı ve ölçülebilir, genel etkinlik açısından makul, sürdürülebilir ve bu politika ile ekonomik olarak tutarlı kalite hedefleri belirlemelidir. Kalite hedefi, "istenen kalite performansı düzeyi" olarak tanımlanmaktadır (Ünal, 2000). Bir organizasyonun tüm hiyerarşik seviyeleri için kalite hedefleri belirlenebilir, çünkü kurumsal kalite tüm bireyleri etkileyen bir konudur ve her birey belirlenmiş bir kalite seviyesine ulaşmaktan sorumludur.

Kalitenin Eğitimdeki Yeri

20. yüzyılın başlarında azalan vasıflı eleman sayısı ve buna bağlı olarak ortaya çıkan üretim sorunları, üretim sürecinde ortaya çıkan ve hizmet sektörüne de yansıyan bir kalite anlayışına yol açmış ve günümüzde eğitimin kalitesi en önemli unsurlardan biri haline gelmiştir. Eğitim, toplumları değişim kültürüne hazırlamakta olan ve yetiştirdiği insan gücünün gelişimini destekleyen önemli bir sosyolojik kurum olarak karışımıza çıkar (Doğan, 1998). Eğitimin, bir örgütün canlılığı için en önemli faktör olmasının yanında, bir ülkenin kalkınmasında da en önemli lokomotiflerden birisidir ve bu yönüyle toplumların sosyal hayatında aşırı önemli bir role sahiptir. İktisadi kalkınmanın koşullarından biri de eğitimin ve eğitim sisteminin tüm yönleriyle gelişmesidir. Nitelikli iş gücü potansiyelinin yüksek olması o topluma kalkınmanın ve refahın kapılarını açar. Nitelikli beşeri sermaye kapasitesi yüksek ülkeler, gelişmiş ve bulunduğu coğrafyada ve dünyada söz sahibi olabilmiş ülkelerdir (Erişti, 2004). Eğitim kavramı; ürünlerin ve hizmetlerin kalitesinden daha da soyut kavram ve konuları bünyesinde barındırır ancak bu, kalite konularının eğitim bilimine uygulanamayacağı manasına gelmemektedir (Rinehart, 1993). Üretim sektöründeki kalite araştırmasının başarısı göz önüne alındığında, eğitim sektörü de kapsamlı kalite yönetimi kavramlarını ve felsefelerini benimseme ihtiyacı hissetti. Deming'in kalite felsefesi önce Amerika'da sonra da İngiltere'de eğitim sistemine girmiştir. Eğitim sektöründeki araştırmalar genellikle üretim sektöründeki araştırmaların eğitim bilimine uyarlanması şeklindedir (Gençyılmaz ve Zaim, 1999).

Eğitim sisteminin her yönüyle insan yetiştiren büyük bir kurum olarak görülmesi halinde, nitelikli iş gücünü çekmek, eğitimin kalitesini artırmada en önemli etkenlerden biridir. Eğitimin temel amaçlarından biri de yaşa uygun işgücünün geliştirilmesidir. Toplum, bireyleri eğitim yoluyla toplumun gelişimine fayda sağlamaya teşvik etmeye çalışır. Bu hedef ve amaçlara giden yol nitelikli ve kaliteli bir eğitimden geçmektedir. Bu anlayışla birlikte toplumun her kesiminde meydana gelen değişim ve gelişim dalgaları eğitim sahasında da kendini göstermiş ve eğitim kurumları artık salt olarak ders verme yeri olmaktan çıkmış, etkili eğitim verme amacını gütmüştür. Deming'e göre okul, öğretmenlerin, öğrencilerin, yöneticilerin ve eğitimle ilgili diğer kişilerin işlerinden mutlu ve gurur duydukları, eğitimcilerin korku, şüphecilik ve şüphecilik deneyimledikleri bir yerdir. Saygı ve güvene dayalı güçlü ilişkiler kurmak önem arz etmektedir. Bu nedenle okul müdürü, öğretmen, öğrenci ve tüm eğitim paydaşlarının devamlı gelişme yolunda bir araya gelebilecekleri bir eğitim iklimi ve ortamı oluşturmaları gerekmektedir (Ünal, 2000). Glasser, öğretimin etkili olabilmesinin temel yapı taşının sıkı çalışma olduğunu ve "kaliteli bir okulun" temel yapı taşlarından biri olduğunu açıklamaktadır.

Glasser'a göre nitelikli okullar;

- 1) Kaliteye yönelik odaklanma sağlamak,
- 2) Baskı unsurunu tamamen yok etmek ortadan kaldırmak,
- 3) Öğretmenlerin bütüncül değerlendirmelerinin yerine, öğrencilerin öz değerlendirmesine yönelmek.

Fuller (1986) kalite kavramına yönelik yapılan bu tanımlamalar ek olarak "kaliteli okul" terimi ile ne kastedildiğini belirtmek için dört kalite tanımı kategorisini dikkate alır. Teknik üretim süreçleri, bireysel beceri ve farkındalık, okul ve ders organizasyonu ve örgütsel dikkat. Araştırmada ayrıca karşılaşılan her durumda işe yarayan genel geçer bir tanım oluşturmanın güçlüğüne de dikkat çekiyor.

Eğitim kurumları yaşamlarını sürdürebilmek için toplumsal karakterlerini sürdürmek ve yaşamsal işlevlerini sürdürebilmek için kendilerini güncellemek zorundadırlar. Günümüzün hızlı değişim ve gelişim ortamında eğitimin de değişimlere ayak uydurması gerekmektedir. Bu anlamda eğitim kurumlarının temel amaçlarına ulaşabilmeleri için niteliklerini artırma sürecinde olmaları gerekmektedir. Kalite, sektörün ihtiyaçlarını en üst

seviyede ve olabilecek en uygun şekilde karşılayan, uygulayan, hedeflerle uyumlu hale getiren, hedeflere ulaşan, kendisiyle ve çevresiyle barışık, uyumlu, eğitim sisteminin alameti farikasıdır (Erişti, 2004). Bu bağlamda kalite, rekabetçilik, sosyal sorumluluk bilinci, tüketici tercih ve ihtiyaçlarının dikkate alınması okullarda hâlihazırda var olan ve zorunlu kılınan ilkeler ve kavramlar arasındadır (Balcı, 1998). Eğitimin en küçük hizmet birimi olan okullarda kalite odaklı araştırmaların hazırlanması eğitim başarısını artırmaktadır. Bu yönüyle eğitim kurumlarının en temel yapıları olan okullar aşağıda belirtilen sorulara cevap verebilecek bir konumda bulunmalıdırlar;

Okulumuz için kalite kavramının anlamı nedir?

Okulda görev alan eğitim paydaşlarının nitelikleri nelerdir?

Okulu yöneten kadrolar başarılı mıdır?

Toplam kalite yönetimi bağlamında okulun durumu nedir?

Yönetim kademesi ile diğer eğitim paydaşları arasında sürdürülen iletişimin düzeyi nedir?

Yapılan bir çalışmada UNICEF'in kalitenin eğitimdeki yerine atıfta bulunan tanımlamasını beş nitelik etrafında bir araya getirmiştir (Cafoglu, 1996).

- 1) Sağlıklı yaşayarak dengeli bir biçimde beslenen ve öğrenme süreçlerine katılım sağlamaya uygun toplum ve ait oldukları ailelerince öğrenme süreçlerinde destek gören öğrenciler,
- 2) Koruyucu, yeterli miktarda donanım, kaynak ve tesis sunma potansiyeli bulunan, güvenli, sağlıklı ve cinsiyete duyarlı çevre,
- 3) Temel yeteneklerin kazanılması bakımından eğitim programlarında yer alan geçerli içerikler,
- 4) Sınıf yönetimi konusunda etkin, iyi yetişmiş, öğrenciyi odağa alan öğrenme yaklaşımlarını kullanabilen, farklılıkları en aza indirgeyebilen öğretmenlerce sunulan süreçler,
- 5) Topluma ait ulusal hedef ve amaçlara yönelik, sosyolojik yönden olumlu katılımı yaratabilen bilgi, yetenek ve tutumları bünyesinde barındıran sonuçlar (UNICEF, 2000).

Bu tanımlardan da anlaşılacağı gibi, eğitimin kalitesi, eğitim kurumunun fiziki kapasitesi ve yeterliliğine, eğitim ve öğretim programlarına, hali hazırda kullanılmakta olan öğretim teknik ve yöntemlerinin çeşitliliğine ve gelişimine, eğitim ortamındaki kişilerarası ilişkilere bağlıdır (Oktay, 1999). Eğitim kalitesini etkileyen faktörler iç ve dış faktörler olarak ayrılabilir. Yöneticiler, öğretmenler, öğrenciler, programlar, yöntemler, iç faktörler. Hizmet sektörü, endüstriyel üretim sektörü, teknolojik değişim ve aile dış etkenler olarak sayılabilir (Bozkurt, 1995). Kurumlar amaç, strateji ve planlar doğrultusunda iç ve dış faktörlerin ihtiyaçlarını karşılamaya çalışırlar. Bugüne kadar, eğitim kalitesiyle ilgili tartışmalar akademik standartlar, diplomalar ve öğrenci değerlendirmesi gibi kavramlara odaklanmıştır. Bugün, eğitimde kalite tartışması bu kavramları kucaklıyor, ancak kalite çıktılarında ulaşma, belirlenen amaçlara ulaşma ve gözden geçirme süreçlerini içeren süreçleri içeriyor. Bu anlamda geçmişteki kalite kavramı ile günümüz eğitimindeki kalite kavramı arasındaki temel fark, girdilere ağırlık verilirken çıktılarının değerlendirilmesi ve performansın değerlendirilmesinin ön plana çıkmasıdır (Erişti, 2004).

Eğitim Sisteminde Kaliteyi Etkileyen Etkenler

Eğitim kurumlarının kalitesini ve buna bağlı olarak yetiştirdikleri iş gücünün kalitesini etkileyen birçok faktör vardır. Kuruma ait araç-gereç, eğitim-öğretim programları, araç-gereç ve yöntemler, fiziki donanımlar süreci etkiler. Ayrıca eğitime yapılan yatırımın düzeyi de eğitimin kalitesini etkiler. Bu anlamda eğitime değer veren devlet eğitim yaklaşımları ve politikalarında da önemlidir. Eğitimin kalitesi, kurumun fiziksel yetenek ve yeterliliklerine, eğitim ve öğretim programlarına, kullanılan öğretim yöntem ve tekniklerinin çeşitliliğine ve gelişimine, eğitim ortamındaki kişilerarası ilişkilere bağlıdır (Oktay, 1999). Eğitimin kalitesi aynı zamanda öğrenci ve öğretmenlerin kalitesini de belirlemektedir. Okul denilen sosyal sistemin en stratejik parçalarından biri öğretmendir. Bu sebeple öğretmenler okul verimliliği ve eğitim etkinliğinde kilit bir role sahiptir. Etkili bir öğretmen, öğrencilerin uygulanmakta olan programın amaçlarını takip etmelerine yardımcı olan kişidir. Öğretmenin kişisel özellikleri, öğrencinin sınıfa ve okula karşı tutumunu etkiler (Erden, 1998). Kaliteli bir öğretmen, öğrencilerine yaşam yeteneklerini öğretir, onları motive eder, onlarla iyi geçinir, öğrencilerini dinler ve takdir eder, onları iyi ve kötü yönleriyle sever, özgür bir öğrenme ortamı yaratır ve kaliteli öğrencilerin iç dünyasına adım atan biridir (Glasser, 1992). Eğitimde kalite ve başarıya ulaşmak, kaliteli bireyler yetiştirmek nitelikli öğretmenleri gerektirmektedir. Eğitimin kalitesini etkileyen bir diğer faktör de öğrencidir.

Okul Öncesi Eğitim Kademesinin Özellikleri

Eğitim hizmetinin bu kademesi, doğumdan ilkokula başlamaya kadar olan süreyi yani erken çocukluk dönemini kapsar. Bu yaştaki çocukların kişisel niteliklerine ve gelişim dönemlerine uygun, zenginlik içeren ve ilham verici bir ortam seçimi sunulmalıdır. Kültürel değerlerine ve sosyal özelliklerine göre bütünsel gelişimlerine en uygun şekilde rehberlik eden eğitim sürecidir. Bu eğitim kademesinin bütün yönleriyle ilgilene XIV. Milli Eğitim Şurası (1993) okul öncesi eğitimin tanımını ve kapsamını şu şekilde belirtmektedir: Öğrencilerin sosyal gelişimlerini destekleyen, onları toplumun kültürel değerleri doğrultusunda en iyi şekilde yönlendiren, onları ilköğretime hazırlayan temel eğitim bütünlüğü içinde gerçekleşen bir eğitim sürecidir (MEB, 1993). Bu olguyu daha geniş bir düzlemde en geniş anlamıyla ifade etmek gerekirse; doğumdan ilkokula kadar olan tüm eğitim faaliyetleri okul öncesi eğitim tanımı içinde yer almaktadır (Oktay, 1993).

Çocukların gelecekteki yaşamlarına temel oluşturacak bilgi ve becerilerin kazanılması ve toplumda gelecek nesillerin sağlıklı bireyler olarak yetiştirilmesi için erken yaşlardan itibaren eğitim son derece önemlidir. Bu çağlarda bireylerin sahip olduğu yaşam tarzı alışkanlıkları beraberinde getirir, birey çeşitli deneyimler yoluyla toplumla bütünleşir, bilişsel ve duygusal yetenek ve beceriler geliştirir. Bu süre zarfında çocuklara verilen fırsatlar ve aktif yetişkin desteği, onların hayata en iyi şekilde hazırlanmalarını sağlar. Çocuk sahibi olamayan insan, hayata hazırlanma sürecinde ona birçok zorluk yaşatır (Ural, 2007). Araştırmalar, zamanlamanın kritik olduğunu ve öğrenme fırsatları sağlamadaki başarısızlığın gelişimi yavaşlatabileceğini veya durdurabileceğini göstermektedir (Tok, 2002). Bu nedenle, çocuklara erken yaşlardan itibaren daha iyi gelişim fırsatları sağlamak, onları ilkokula hazırlamak ve insani potansiyellerini geliştirmek için okul öncesi eğitim büyük önem taşımaktadır. Erken çocukluk eğitimi, toplumdaki eğitim seviyesini yükseltir, daha sağlıklı toplumlar sağlar ve sosyal uyuma ve beşeri sermayenin güçlendirilmesine katkıda bulunur.

Araştırmalar, çocuğun doğduğu andan itibaren içinde yaşadığı sosyokültürel çevrenin etkisinde kaldığını ve olumlu gelişimi için çevresindeki yetişkinlerin desteğini almasının önemli olduğunu göstermiştir. Çocuklar belli bir potansiyelle doğarlar ve bu potansiyel uygun çevre koşullarında maksimize edilebilir (Ural, 2003). Bir toplumdaki herkesin aynı sosyo-ekonomik ve kültürel koşullarda yaşayamaması ve yetersiz koşullarda büyüyen çocukların hayata daha fazla imkana sahip ailelerin çocuklarından bir adım geriden başlaması yerleşik bir toplumla olabilecek bir durumdur. Toplumdaki okul öncesi eğitim sistemini aşmak. Oktay (1999), çocuğu kötü koşullardan, yoksulluktan, evdeki imkanların yetersizliğinden, ailedeki düşük okuma seviyesinden ve çocuğun psikolojik ve duygusal yetersizliğinden korumak için okul öncesi eğitim kurumlarının çok önemli bir yere sahip olduğunu belirtmiştir. Okul öncesi eğitim ortamlarında belirli özelliklere sahip pedagojik ve sosyal gelişimin geliştirilebileceğine dair çok sayıda bilimsel çalışma ile desteklenen genel kanıdan, yaygınlaştırma ve kalite geliştirmeye yönelik araştırmalar ortaya çıkmıştır (Temel, 2005).

Birçok araştırmacı okul öncesi eğitimde farklı kalite tanımları yapmıştır. Bu alandaki kalite tanımları genellikle 'gelişimsel olarak sağlam uygulamalara' odaklanır. Okul öncesi eğitim süreci bir hizmet süreci olarak görülürse; bir ürün olarak hizmetin bir sonucu olarak çocukta olumlu değişiklikler; yani verimlilik ispatlanabilir (Ünal, 2000). Elsa Ferri (1992) tarafından yapılan bir çalışmada aileler ve eğitimciler tarafından çocukların ufkunu geliştirmek, çocuklar arasındaki sosyal ilişkileri desteklemek, çocuklarla yakın ilişkiler kurmak ve güvenli bir ortam sağlamak bazı okul öncesi eğitim kurumlarının kalite özellikleri arasında yer almaktadır.

Okul öncesi eğitim programlarının çocuk merkezli olması önemlidir. Love and Others (1996) kaliteyi tanımlar; Birincisi öğretmen-çocuk etkileşimi, ikincisi sınıf dinamikleri, üçüncüsü ise personel özellikleridir. Öğretmen-çocuk etkileşimi kalitenin önemli bir parçasıdır. Çocuklara yönelik duyarlı ve özenli bakım ve gelişimlerine uygun uygulamalar, kurumdaki öğretmenlerin ilgili ve yakın tutumu ile sağlanabilir. Nitelikli ortamlarda öğretmenlerin çocuklarla sık ve karşılıklı iletişim halinde olduğu ve çocukların ihtiyaçlarına duyarlı oldukları gözlemlenmiştir.

Ayrıca, duyarlı ve tepkisel, özenli ve destekleyici yoğun sözel ve bilişsel uyaranlar kullanan öğretmenlerin sınıfında, çocuklar tüm gelişim alanlarında daha hızlı ilerlerler (Smith, 2005). Bu özellik kalite ile doğrudan ilgili olsa da kurumda bunu zorunlu olarak sağlamak kolay değildir. Sınıf dinamiği olarak tanımlanan ikinci özellik ise; Bunlar, öğrenme ortamını destekleyen çevresel özellikleri içerir, örneğin B. küçük sınıf mevcudu ve düşük öğrenci-öğretmen oranıdır.

Love tarafından oluşturulan üçüncü bir sınıflandırma, öğretmen eğitimi ve etkileşim biçimleriyle ilgili öğretmen eğitim düzeyi ve mesleki eğitimi içerir. Örneğin, Wiltz ve diğerleri (Wiltz ve diğerleri, 2001), daha iyi eğitilmiş öğretmenlerin, okul öncesi yaş için uygun olan olumlu tutumları ve bilgi dağıtım stillerini

benimsediğini göstermiştir. Yukarıdaki taksonomiye benzer şekilde, diğer araştırmacılar okul öncesi kurum kalitesi çalışmalarında genellikle kalite kavramına üç açıdan yaklaşırlar: "Düzenlenebilir özellikler" olarak da bilinen, çocuğun günlük hayatını kapsayan dinamik özellikler ve personel sürekliliğini veya çevresel özellikleri kapsayan bağlamsal özellikler. Bu bağlamda Love'ın (1996) üçlü sınıflandırmasının son iki özelliği yapısal özellikler anahtar kelimesi altında değerlendirilmiştir. Belirli etkileşim biçimleri oluşturmak ve bireysel tutum ve davranışları düzenlemek zor ve maliyetliken, eğitim ortamlarının özelliklerini belirlemek ve belirlemek kolaydır. Bu anlamda okul öncesi kurumlarının yapısal kalite özellikleri özel eğitime ihtiyaç duymadan daha kolay gözlemlenebilir ve belirlenebilir. Yapısal özellikler için minimum standartlar belirleyebilirsiniz. Bu anlamda kurumların kalitesi devlet tarafından kontrol edilebilir. Yapısal özelliklerin önemli olduğunun en önemli kanıtı çocuklarda gözlenen hedef davranışlarıdır.

Okul Öncesi Eğitim Kalitesinin Arttırılmasının Çocuklara Yönelik Etkileri

İnsanın da her canlı gibi öğrenmesi doğumla başlar. Yaşam boyu öğrenme olgusunun temelleri bireyin hayata başladığı ilk altı ayda atılmaktadır. Erken çocukluk döneminde çocuklar bilgi edinir ve daha sonraki yaşamda öğrenmeyi destekleyen yetenekler geliştirir. Bir birey olarak kendisini ifade edebilmeyi öğrenir, konuşma dilini geliştirir, yetişkinlerle ve diğer akranlarıyla ilişkiler kurar, eğitim kurumuna ve içinde yaşadığı topluma adapte olabilmek için gereksinim duyacağı toplumsal becerileri, matematiği ve okuryazarlığı geliştirir. Yeterlilik geliştirme, problem çözme ve karar vermeyi deneyimler, düşünmeyi ve anlamayı öğrenir. Çocukların bu becerileri kazanabilmeleri için çeşitli ihtiyaçların karşılanması gerekir. Bunları;

- ✓ tehlikeden korunma
- ✓ doğru beslenme ve sağlık bakımı
- ✓ tanıdık yetişkinler
- ✓ yetişkin tepkilerini anlama ve bunlara tepki verme
- ✓ görme, dokunma, duyma, koklama ve tatma
- ✓ bağımsızlık geliştirme fırsatları
- ✓ öz bakım becerileri geliştirme fırsatları
- ✓ birlikte oynama fırsatları
- ✓ oyunculuk yeteneklerini geliştirmek için fırsatlar
- ✓ konuşarak, konuşarak ve şarkı söyleyerek dil gelişiminin teşvik edilmesi
- ✓ olumlu bir başarı duygusu geliştirecek etkinlikler
- ✓ işbirliği Öğrenme, yardım etme ve paylaşma fırsatı
- ✓ yaşayarak ve keşfederek öğrenme
- ✓ yapabilme sorumluluk almak ve seçimler yapma
- ✓ iç kontrol ve iş yapma arzusu geliştirmek için teşvik edilmek
- ✓ özsaygıya saygı duymak ve gurur duymak
- ✓ kendinizi ve yaratıcılığınızı ifade etmek büyümek için fırsatlar gerektirir (AÇEV, 1999).

Çocuğun gelişimi için son derece kritik olan bu ihtiyaçların karşılanması, nitelikli bir okul öncesi kurumda zamanında ve yerinde sağlanır. İyi bir erken çocukluk eğitimi, yalnızca bilişsel yetenekleri değil aynı zamanda çocuğun duygusal ve sosyal gelişimini de olumlu yönde etkiler. Bu yıllar, çocukların öğrenmeye en uygun oldukları dönemlerdir, bu nedenle gelişimleri en üst düzeyde teşvik edilmelidir. Bu nedenle erken çocukluk döneminde sağlanan olumlu ve zenginleştirici öğrenme ortamı çocuklar üzerinde yaşam boyu iz bırakmaktadır. Kağıtçıbaşı ve ark. (2005), The Continuing Effects of Early Intervention in Adulthood başlıklı bir çalışmada, erken çocukluk desteğinin bireyin dil becerilerini, eğitim yıllarını, giriş yaşını, profesyonel yaşamını, profesyonel statüsünü ve aktif olarak devam etme yeteneğini etkilediğini bulmuşlardır. Çalışma, erken çocukluk eğitiminin kalıcı etkisini göstermek için 1982'de başlayan ve uzun vadeli sonuçları araştırmak için takip eden yıllarda yürütülen iki ayrı takip çalışması olan 22 yıllık, üç aşamalı bir akademik çalışmadır. Araştırma, yetişkinliğe erken desteğin faydalarını vurgulamıştır. Erken çocukluk eğitiminin uzun vadeli etkilerini inceleyen bir başka çalışma, Amerika Birleşik Devletleri'nde Peisner-Feinberg ve diğerleri (1999) tarafından yürütülen maliyet, kalite ve sonuçlar araştırmasıdır. Bu çalışma kaliteli okul öncesi eğitimin çocuklar üzerindeki etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır. 1993 yılında 826 anaokulu çocuğuyla başlayan ve

beş yıl boyunca gözlemlenen araştırma, kaliteli bir okul öncesi eğitim alan çocukların daha sonra lise piriñ tarlasında başarılı olduğunu ortaya koydu. Araştırmalar, risk altındaki çocukların da kaliteli okul öncesi programlara katılmaktan olumlu etkilendiğini gösteriyor.

Okul öncesi eğitimin yararları üzerine yapılan diğeri araştırmalar, erken yaşlardan itibaren öğrenmeye ve gelişmeye gerekli ilgi gösterildiğinde, ilkokuldan sonra daha iyi sonuçlar elde edildiğini, erken dikkatin azaldığını veya ortadan kalktığını, Öğrenme güçlüklerinin, gecikmelerin ve bunun yaşayan çocukların okula gitme, okulda başarılı olma ve topluma katkı sağlama olasılıklarının daha yüksek olduğu, oysa okul öncesi deneyimi olan çocukların okulda başarısız olma olasılıklarının daha düşük olduğu görülmektedir (Güneysu, 1989). Bu bulgular, okul öncesi dönemdeki olumlu deneyimlerin yalnızca dil, matematik ve problem çözme için temel oluşturması değil, aynı zamanda temel özgüveni, benlik saygısını, başkalarıyla etkileşimi ve öğrenmeyi artırmasından kaynaklanmaktadır. Bu nedenle erken yatırım, bir çocuğun gelecekteki başarısı için kritik öneme sahiptir. Bu anlamda, okul öncesi seviyedeki eğitim sunumunun kalitesinin diğeri tüm seviyeleri etkilemesi muhtemeldir. Okul öncesi eğitimin çocuklar üzerindeki etkisini daha iyi anlamak için ulusal ve uluslararası birçok çalışma yapılmıştır. Nitelikli bir okul öncesi kurum, öğretmenlerin çocuklarla ilgili ve bilgilendirici bir şekilde etkileşime girdiği kurumdur. İyi eğitilmiş öğretmenlere ve yakın profesyonel rehberliğe sahip kurumların da daha etkili olduğu gösterilmiştir (Bryant ve diğeri, 1991). Kaliteli okul öncesi kurumlarının aşağıdaki etkileri olduğunu biliyoruz: B. İlköğretime daha iyi hazırlanmayı desteklemek, akademik performansı olumlu yönde etkilemek, okulda başarısız olma riski taşıyan çocuklara yardım etmek ve çocukların bilişsel ve sosyal gelişimine olumlu katkıda bulunmak (Lucci , 2004).

Okul öncesi öğrencileri ve aday öğrencileri ilköğretime hazırlamak, gelecekte okumaya ve araştırmaya ilgi duyan insanları çekmek anlamına gelir. Kötü koşullarda büyüyen ve kaliteli okul öncesi eğitim programlarına devam eden çocuklarla ilgili araştırmalar da, bu çocukların daha iyi imkanlara sahip çocuklara göre bu eğitimden daha fazla yararlandıklarını göstermektedir. matematik becerileri gelişmiş ve davranış sorunları azalmıştır (Peisner-Fienberg ve diğeri, 2001). Burchinal ve diğeri (2000) tarafından yapılan başka bir araştırma, okul öncesi kurumların kalitesinin çocukların bilişsel ve dil gelişiminde önemli bir rol oynadığını bulmuştur. Bu çalışmanın sonuçları, çocukları içeren okul öncesi programların kalitesinin artırılmasının çocukların bilişsel ve sosyal becerilerini etkilediğini göstermektedir. Çocukların çeşitli araçlarla ilgili bilgi ve becerilerini ölçmek için bir kalite değerlendirme aracı olarak ECERS ölçeğini kullanan başka bir çalışma, programa kaydolmuş çocukların kaliteli bir ortamda okul için önemli olandan daha iyi performans gösterdiğini ortaya koydu. Başarı (Clark, 2002). kalitesiz okul öncesi kurumlara giden çocukları kaliteli kurumlarda eğiten ve bakımını üstlenen çocukların, ailelerinden daha karmaşık ve stresli bir yaşam sürdürdükleri sonucuna varılmıştır (Howes, 1986). Ayrıca, alt düzeyde sınıflandırılan okullardaki öğretmenlerin ve bu okullara devam eden öğrencilerin aile beklentilerini karşılama konusunda daha az ilgili ve daha az duyarlı oldukları görülmüştür. Bu durum eğitim kurumları ile ev ortamlarının birbirinden bağımsız olmadığını göstermektedir. Aksine birbirlerini etkilerler. Bu anlamda çocuklarda görülen gelişimsel ilerleme sadece kurumlara ve ailelere bağlı olarak değerlendirilmemelidir.

Türkiye’de Okul Öncesi Eğitimin Düzeyi

Türkiye’de okul öncesi eğitim kurumlarının açılması 20. yüzyılın başlarına rastlıyor, ancak ülkenin özel koşulları gerek Osmanlı döneminde gerekse Cumhuriyet’in kuruluşunda bu kurumlara gereken önem ve önemi dikte etti. herhangi bir gelişme Şu ana kadar açılan bu tesisler, ülkedeki okul öncesi çocuk sayısı için yeterli düzeyde değil. Bugün okul öncesi eğitim, Türkiye’nin milli eğitiminde en düşük okullaşma oranına sahiptir (Aral ve diğeri, 2000). Ülkemizde ilkokul çağına gelmemiş çocukların eğitimini kapsayan okul öncesi eğitim, Türk milli eğitim sisteminin ilk aşamasıdır (Pökön, 2003). 1992 yılında 3797 sayılı kanunla Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde Okul Öncesi Eğitim Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Milli Eğitim Bakanlığının 2008 yılı istatistiklerine göre ülkemizde bağımsız anaokulu, özel anaokulu ve anaokulu adı altında açılan 22.506 okul öncesi eğitim kurumu bulunmaktadır. Okul öncesi eğitim toplam bütçenin 1/1.000’ini, Milli Eğitim Bakanlığı bütçesinin ise %1’ini oluşturmaktadır. VIII.Beş Yıllık Kalkınma Planı okul öncesi okullaşma oranını %25’e çıkarmayı hedeflemektedir, 1999-2000 öğretim yılında sadece %9,8’e ulaşılırken, Avrupa Komisyonu’nun Türkiye İlerleme Raporu 2005 Okul öncesi yaş grubunun sadece %16’sı Rapora göre, okul kayıtlarındaki %68’lik artışa rağmen erken çocukluk eğitiminden yararlandı. Milli Eğitim İstatistikleri’nde gösterilen öğrenci sayıları ile Türkiye İstatistik Kurumu’nun demografisi karşılaştırıldığında, 2005-2006 öğretim yılında 4-6 yaş arası çocukların okullulaşma oranı sadece %13’tür (Ural , 2007).

Bu rakam sayısal olarak negatif görünüyor, ancak niteliksel olarak olumlu bir noktadan yoksun. Okul öncesi kurumlarımızın büyük çoğunluğu batı bölgelerinde ve büyük şehirlerde faaliyet gösterdiğinden, sosyo-ekonomik ve kültürel imkansızlıklar karşısında, dezavantajlı bölgelerde yaşayarak bu kritik eğitim düzeyine ulaşmak zordur. Yine Avrupa Komisyonu’nun Türkiye raporuna göre İlerleme Raporu 2005, ülkemizde okul

öncesi eğitime bakış açısı olması gerektiği gibi değil. Erken çocukluk eğitiminin amacının sadece ilköğretime hazırlık olarak değerlendirildiğine dikkat çekilen raporda, Türkiye'de erken çocukluk eğitiminde kapsamlı bir idari, yasal, mali ve teknik reforma ihtiyaç olduğu sonucuna varıldı. Tok (2002) okul öncesi eğitim sürecinde karşılaşılan sorunları dağıtım sorunları, donanım sorunları, personel sorunları, teftiş sorunları, eğitim ortamı sorunları ve evde yetiştirme sorunları olarak belirlemiş ve sorunların okul öncesi eğitimin kalitesini etkilediğini bulmuştur. Okul öncesi eğitim, eğitimin ilk adımudur. Erken çocukluktan ilköğretim başlangıcına kadar. Bu yaş grubundaki çocuklara, bireysel özelliklerine uygun zengin ve teşvik edici bir ortamda fırsatlar sunan, kültürel değerlere ve toplumsal özelliklere göre bütünsel gelişimlerine en uygun şekilde rehberlik eden bir eğitim sürecidir. Böylesine önemli bir misyona sahip olan okul öncesi eğitim kurumsal düzeyde uygulandığında kurumun kalitesinin belli bir seviyenin üzerinde olduğu inkar edilemez. Ancak ülkemizdeki uygulama çeşitliliği, denetim ve yönetim alanlarındaki eksiklikler nedeniyle okul öncesi eğitim kurumlarının kalitesi istenilen düzeye ulaşmamaktadır. Türkiye'nin mevcut okul öncesi eğitim sistemi, niteliksel gereklilikleri karşılayıp karşılamadığını kontrol etmemiştir (Kağıtçıbaşı ve diğerleri, 1993). Örneğin, çoğu ilköğretim ve ortaokul öğretmeni gibi, okul öncesi öğretmenleri de bağımsız okullarda düşük ücretle ve zor koşullarda (örneğin bakımsız okul binaları, yetersiz ve yetersiz tesisler) çalışıyorlar. Ayrıca ülkemizde okul öncesi kurumlara yönelik ortak bir standart program bulunmamaktadır. Devlet anaokullarında Milli Eğitim Bakanlığı okul öncesi programları uygulanırken, özel okullarda ve kurumsal anaokullarında öğretmen tarafından geliştirilen programların uygulandığı bilinmektedir. Okul öncesi kurum açma izni alabilmek için yerine getirilmesi gereken birkaç koşul vardır. Ancak hizmet sağlayıcının nitelikleri incelendiğinde bu gereksinimlerin karşılanmadığı görülmüştür. Düzenleyici uygulama koşulları uygulanmamakta, getirilen koşullar gözetim ve takipsizlik nedeniyle kısa vadede arzu edilen seviyelerden sapmaktadır (Kağıtçıbaşı vd., 1993). Kağıtçıbaşı ve diğerleri (1993). Toplumsal değişmeye bağlı koşullar sonucunda eğitim kurumlarına duyulan ihtiyaç olarak özetlemiş ve çok kısa sürede bu eğitim kurumlarının sayısını büyük ölçüde artırmıştır. Kısa sürede artan eğitim kurumları, denetim ve yaptırım eksikliği nedeniyle olması gereken düzeyin altında kalmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Durumu olabildiğince ideal bir şekilde betimlemeyi amaçlayan bu çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. Karasar'a (1999) göre tarama modelleri, geçmişteki veya halen var olan durumları olduğu gibi betimlemeyi amaçlayan yaklaşımlardır. Bu nedenle araştırma modeli olarak tarama modeli seçilmiştir. Ayrıca anket, nitel veri toplama araçlarından biri olan yarı yapılandırılmış görüşme biçiminde gerçekleştirilmiştir. Yarı yapılandırılmış formlar, insanların kendilerini ifade edebildiği formlardır (Büyüköztürk vd., 2012).

Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu İzmir ili Çiğli ilçesinde anaokulunda görev yapan okul öncesi öğretmenlerinden oluşmaktadır.

Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları

Araştırma sürecinde araştırmacı tarafından hazırlanan görüşme formu 15 kişiye uygulanmıştır. Görüşme sürecinde çalışmanın amaçları dikkate alınarak hazırlanmış 5 soruluk mülakat (görüşme) formu belirlenen öğretmenlere sorulmuş olup, mülakat sorularının içerisinde yer alan sorulara cevap aranmıştır.

Verilerin Toplanması

Veriler Google Form yoluyla toplanmıştır. Çalışma grubunun sorulara verdikleri cevaplar, aslını bozmadan orijinal görüşler korunarak araştırmacı tarafından kısaltılması sağlanmıştır.

Verilerin Analizi

Bu çalışmada betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Nitel çalışmada geçerlilik araştırmacının araştırdığı olguyu, olduğu biçimiyle olabildiğince yansız gözlemesi anlamına gelmektedir. Görüşülen bireylerden doğrudan alıntılara yer vermek ve bunlardan yola çıkarak sonuçları açıklamak geçerlilik için önemlidir (Yıldırım & Şimsek, 2006: 255). Bu noktada çalışmada verilerin yorumlanmasında katılımcı görüşlerine alıntılar ile yer verilmiştir. Yapılan analiz sonucunda elde edilen veri, benzer çalışmaların sonuçlarıyla karşılaştırılıp sınıflandırılmaya çalışılmıştır.

BULGULAR VE YORUM

- ✓ Araştırmada “Okul Öncesi Eğitim Programının Uygulanabilirlik ve Yeterliliği Nasıldır?” sorusuna dair görüşler şu şekilde ifade edilmiştir.

Tablo 1: Okul Öncesi Eğitim Programının Uygulanabilirlik ve Yeterliliği Nasıldır? Sorusuna dayalı görüşler

Temalar	f
Geliştirilebilir	10
Orta düzeyde	3
Yetersiz	2

Tablo 1’de “Okul Öncesi Eğitim Programının Uygulanabilirlik ve Yeterliliği Nasıldır? Sorusuna ilişkin olarak katılımcı görüşleri ele alınmıştır. Buna göre katılımcıların büyük çoğunluğu “*geliştirilebilir*” yanıtı vermiştir.

Katılımcıların bu soruya ilişkin olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir:

“*Köy okulları için biraz zor ama şehir merkezleri için uygun. Ülke genelinde okul öncesi eğitiminin yaygınlaştırılması ve her kesime ulaştırılmasının gerekli olduğunu düşünüyorum. Özellikle kırsal kesimlerde sınıflar olsa bile kaynak bakımından yetersiz; dolayısıyla kısıtlı eğitim imkânı olan yerlerin desteğe ve iyileştirilmeye ihtiyacı var. Programın uygulanabilirliği yeterli ama daha farklı disiplinlerle zenginleştirilmelidir. Programın her yaş ve her çocuk için daha uygulanabilir ve ulaşılabilir olmalı. Geliştirilebilir. Uygulanabilir ve bazı alanlarda eksiklikleri vardır. Çoğunlukla uygulanabilir ama geliştirilebilir yanları da var. Eksiklikler mevcut.*” (f=10)

“*Orta düzeyde*” (f=3)

“*Uygulanabilir değildir. Yeterli görmüyorum. Uygulanabilirliği açısından yetersiz.*”

✓ Araştırmada “Velilerle ilgili yaşanan sorunlar nelerdir?” sorusuna dair görüşler şu şekilde ifade edilmiştir.

Tablo 2: Velilerle ilgili yaşanan sorunlar nelerdir? Sorusuna dayalı görüşler

Temalar	f
Öğretmenlerin işine fazla karışmaları ve beklentilerinin fazla olması	5
İlgisizlik	3
Çocuklarını tanımıyorlar	3
Bilinçsizler	2

Tablo 2’de “Velilerle ilgili yaşanan sorunlar nelerdir?” Sorusuna ilişkin olarak katılımcı görüşleri ele alınmıştır. Buna göre katılımcıların çoğunluğu (f=5) “*öğretmenlerin işine fazla karışmaları ve beklentilerinin fazla olması*” yanıtı vermiştir.

Katılımcıların bu soruya ilişkin olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir:

“*Velilerin öğretmenlerin işine çok fazla karışması öğretmenin yaptıklarını sürekli sorgulamaları ve öğretmenlerden beklentilerinin çok fazla olması. Velinin öğretmene her istediğini yaptırma yönetmeye çalışma sınıf ortamına karışma ve istediği zaman arayıp mesaj atma hakkına sahip olması yaşanan en büyük sorundur. Velilerin beklentilerinin farklı olması, öğretmen ile paralel hareket etmedikleri zaman sorun yaşanmaktadır. Saygı üslup. Sürekli öğretmenin uygun olmayan saatlerde rahatsız edilmesi. Beklentinin çok olup Veli'nin ilgisizliği.*” (f=5)

“*İlgisizliği. Aile katılım Etkinliklerine katılım ve destek. İlgisiz olmaları*” (f=3)

“*Çocuklarını tanımıyorlar. Ne yapıp ne yapmayacağını bilmiyorlar. Çocuklarının hatasını asla kabul etmiyorlar. Öğretmen ile işbirliği yapmıyorlar. Çocukları hakkındaki olumsuz görüşleri iyileştirme taraflı olmamaları, kabulleniş göstermemeleri. Çözüm odaklı yaklaşmama, kendi çocuğunu diğer çocuklardan üstün görme. Eğitime bakış açısı yetersiz olan veliler, çocukları için okul öncesi eğitiminin gereksiz görmekteler. Öğrencilerden önce velileri bilinçlendirmek eğitmek ve bakış açılarını değiştirmek gerekir. Okulda ise bir kısım veli farklı sorun ve problemlerle öğretmeni ve yönetimi zorlamaktadır.(ucu oldukça açık bir konu) Çocukları anaokuluna hazır halde getirmiyor, evde öğrenilmesi gereken alışkanlıklardan yoksun öğrenciler mevcut. .” (f=3)*

Verilen diğer cevaplar ise;

“*Velilerle ilgili herhangi bir sorun yaşanmamaktadır.*”

“*Bilgim yoktur*”

✓ Araştırmada “Maddi Kaynaklı Sorunlar Nelerdir?” sorusuna dair görüşler şu şekilde ifade edilmiştir.

Tablo 3: Maddi Kaynaklı Sorunlar Nelerdir? Sorusuna dayalı görüşler

Temalar	f
Materyal ve malzeme eksikliği	14

Tablo 3’de “Maddi Kaynaklı Sorunlar Nelerdir? Sorusuna ilişkin olarak katılımcı görüşleri ele alınmıştır. Buna göre katılımcıların tamamına yakını (f=14) “*materyal ve malzeme eksikliği*” yanıtını vermiştir.

Katılımcıların bu soruya ilişkin olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir:

“Sınıflarda materyal eksikliği, oyuncak eksikliği, çocukların malzemelerinin eksik olması, mutfakta yemeklerin çeşit eksikliği sayılabilir. Maddi sorunu olmayanlar için genellikle maddi konular aşılabılır. Okul ve eğitim için de böyledir fakat imkânı kısıtlı ya da yetersiz bölgelerde farklı sorunlarla karşı karşıya kalınabilir. Sınıf mevcudunun fazla olması buna bağlı velilerle iletişim sorunu, yetersiz destek personel, okula ulaşım, ısınma, beslenme, yetersiz devlet ödeneği gibi. Öğrencilerle yapılan etkinliklerde malzeme sıkıntısı velinin malzeme getirmemesi ve sınıflardan oyuncak eksikliğinin bulunması. Sınıf içi materyal ve oyuncak yetersizliği, farklı etkinlikler (gezi, tiyatro vs.) için bütçe yetersizliği. Her okulda yeterli malzeme olmaması ve sınıf ortamının dar olması. Ekonominin kötüye gitmesi sebebiyle kırtasiye malzemelerine ve yiyeceklere ulaşmada sorunlar yaşanıyor. Materyal eksikliği. Sınıf malzemelerinin yetersizliği” (f=14)

Verilen diğer bir cevap ise;

“ Bilgim yok.”

✓ Araştırmada “Yönetimsel Sorunlar Nelerdir?” sorusuna dair görüşler şu şekilde ifade edilmiştir.

Tablo 4: Yönetimsel Sorunlar Nelerdir? Sorusuna dayalı görüşler

Temalar	f
İdarenin öğretmeni desteklememesi	7
Yanlış uygulamalar	3
Sorun yoktur	2
Sorunları çözüme kavuşturamaması	2

Tablo 4’de ” Yönetimsel Sorunlar Nelerdir? Sorusuna ilişkin olarak katılımcı görüşleri ele alınmıştır. Buna göre katılımcıların çoğunluğu (f=7) “*idarenin öğretmeni desteklememesi*” yanıtını vermiştir.

Katılımcıların bu soruya ilişkin olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir:

“İdarenin öğretmeni desteklememesi, özellikle ilköğretim okullarında okul öncesinin yok sayılması, gereken ilgi ve desteğin sağlanmaması. Okul idaresinin velilere karşı öğretmenleri korumaması.” (f=7)

“Yeterince bilgiye sahip olmadan yanlış uygulamalar yapılması. Okul öncesi yönetmeliğini çok iyi bilmeyen idareler ile sorunlar yaşanabilir. Öğretmenleri anlamaması gereğinden fazla sorumluluk yüklemesi.” (f=3)

“Yoktur. Yönetimle ilgili herhangi bir sorun içermemektedir.” (f=2)

“Ulaşılabilir olmaması, okul içi düzeni ve otoriteyi tam sağlanamaması, sorunların çözüme kavuşamaması. Kriz anlarında yeterli çözümler olmaması.” (f=2)

Verilen diğer cevap ise;

“Bilgim yoktur.”

✓ Araştırmada “Okul Öncesi Eğitim Kalitesi Nasıl Arttırılabilir?” sorusuna dair görüşler şu şekilde ifade edilmiştir.

Tablo 5: Okul Öncesi Eğitim Kalitesi Nasıl Arttırılabilir? Sorusuna dayalı görüşler

Temalar	f
Sınıf mevcutları azaltılarak	9
Veliler bilinçlendirilerek	3
Daha çocuk merkezli olarak	3

Tablo 5’de “Okul Öncesi Eğitim Kalitesi Nasıl Arttırılabilir?” Sorusuna ilişkin olarak katılımcı görüşleri ele alınmıştır. Buna göre katılımcıların çoğunluğu (f=9) “*sınıf mevcutları azaltılarak*” yanıtını vermiştir.

Katılımcıların bu soruya ilişkin olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir:

“Sınıf mevcutları 15 çocuğu geçmemeli, Sınıfta yeterli uyarıcı materyal bulundurulmalı, öğretmenler alanında lisans mezunu olmalı, öğretmen idare ve veliler işbirliği içinde çalışmalıdır. Sınıf mevcutları azaltılarak ve daha fazla okullaşma oranı ile yeterli maddi destek ve yeterli kaynak sağlanarak, veliler bilinçlendirilip desteklenerek, gerekli -yeterli teknolojik alt yapı. Programlar gerçeğe uygun ve uygulanabilir olmalı, sınıf mevcutları yüksek olmamalı. Sınıflara daha uygun sayıda öğrenci alınabilir. Daha uygulanabilir sınıflarda,

daha az sınıf mevcudlarıyla. Öğrenci sayıları azaltılmalı ya da öğretmenlerin yanında yardımcı biri olmalı.” (f=9)

“Yapılan araştırmalara göre öğretmenlerin motivasyonunu düşüren en büyük etkenin velilerin davranışları olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle velilerin bilinçlendirilmesi rehberlik servisinin bu yönde daha fazla çalışma yapması gerekmektedir. Öğretmenin iş yükünü rehberlik servisinin alabileceği ek çalışmalar yapmalı. Anaokullarındaki kaynak sıkıntısını çözmek için de her yıl oyuncak ve diğer kaynaklar için ödenek gönderilmelidir. Elimizde olan imkânlarla göre bulunduğumuz bölgenin potansiyeline göre bir program uygulanırsa veliler bilinçlendirilirse daha verimli olabilir. Velilerin bilinçlenmesi, maddi olarak okulların desteklenmesi, öğrencilerin ekrandan uzak durmalarının sağlanması ve öğretmenlerin kendilerini sürekli olarak geliştirmesi ile.” (f=3)

“Daha çocuk merkezli olup, daha fazla yaşantıya dayalı kazanımlardan yola çıkarak yaratıcılık ve hayal gücüne dayanan etkinliklere ağırlık verilmeli. Kalitenin artırılması çocuğun yaratıcılığı, bağımsız hareket edebilme becerileri desteklemede daha nitelikli hale gelebileceğinin verimli olacağı öngörülebilir.” (f=3)

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç

Araştırmanın yapıldığı katılımcıların verdikleri cevaplara göre elde edilen bulgular şu şekildedir;

Araştırmada “Okul Öncesi Eğitim Programının Uygulanabilirlik ve Yeterliliği Nasıldır? Sorusu sorulduğunda katılımcıların büyük çoğunluğunun “*geliştirilebilir*” yanıtını verdikleri görülmektedir. Buna göre okul öncesi eğitim programının uygulanabilirliği tam olarak yeterli değildir ve geliştirilmesi gerekmektedir.

Araştırmada “Velilerle ilgili yaşanan sorunlar nelerdir?” Sorusu sorulduğunda katılımcıların çoğunluğunun “*öğretmenlerin işine fazla karışmaları ve beklentilerinin fazla olması*” yanıtını verdikleri görülmektedir. Buna göre velilerle yaşanan sorunların en başında velilerin öğretmenlerin işine fazla karışmaları ve beklentilerinin yüksek olması gelmektedir.

Araştırmada “Maddi Kaynaklı Sorunlar Nelerdir? Sorusu sorulduğunda katılımcıların tamamına yakınının “*materyal ve malzeme eksikliği*” yanıtını verdikleri görülmektedir. Buna göre maddi kaynaklı sorunların en başında materyal ve malzeme eksikliği gelmektedir.

Araştırmada “Yönetimsel Sorunlar Nelerdir? Sorusu sorulduğunda katılımcıların çoğunluğunun “*idarenin öğretmeni desteklememesi*” yanıtını verdikleri görülmektedir. Buna göre yönetimsel sorunların en başında idarenin öğretmeni desteklememesi gelmektedir.

Araştırmada “Okul Öncesi Eğitim Kalitesi Nasıl Arttırılabilir?” Sorusu sorulduğunda katılımcıların çoğunluğunun “*sınıf mevcudları azaltılarak*” yanıtını verdikleri görülmektedir. Buna göre okul öncesi eğitim kalitesinin artırılması için sınıf mevcudlarının azaltılması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

AÇEV (1997). 7 Çok Geç. Erken Çocukluk Eğitiminin Önemi Üzerine Düşünceler ve Öneriler. AÇEV, İstanbul.

Aktan C., C. (1997). “Kamuda Kalitesizliğe Çözüm için Toplam Kalite”, Ekonomik Forum.

Balcı A. (1998). Total Quality Management (TQM): A Communication Perspective” S. Demirel Üniversitesi. *İİBF Dergisi*.

Bredenkamp S., Copple C. (1997). “Developmentally Appropriate Practise in Early Childhood Programs”. Washington, DC.

Bryant D. M., Clifford R. M., Peisner E. S. (1991). “Best Practices for Beginners: Developmental Appropriateness in Kindergarten”. American Educational Research Journal.

Burchinal, M. R., Cryer, D., Clifford, R. M. ve Howes, C. (2002). Caregiver training and classroom quality in child care centers. Applied Developmental Science.

Buckhalt, J.A., El-Sheikh, M, Keller. P. ve Kelley, R. (2009). Concurrent and longitudinal relations between children’s sleep and cognitive functioning. Child Development.

Cafoğlu, Z. (1996). “Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi”, İstanbul: Avni Akyol Ümit Kültür ve Eğitim Vakfı Yayınları.

Doğan E. (1998). Yenilik Süreci, Toplam Kalite Yönetiminin Tanımı, İstanbul.

- Erden M. (1998). Öğretmenlik Mesleğine Giriş. Alkım Yayınları, İstanbul.
- Erişti B., (2004). “Avrupa Kalite Yönetimi Vakfı Mükemmellik Modelinin Eğitim Fakülteleri İçin Uyarlaması”. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Eskişehir, Anadolu Üniversitesi.
- Gençyılmaz G., Zaim S. (1999). Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi”. *İ.Ü İşletme Fakültesi Dergisi*.
- Glasser W. (1992). Okulda Kaliteli Eğitim, İstanbul, Beyaz Yayınları.
- Güneysu S. (1989). “Dünyadaki Okul Öncesi eğitiminde Bazı Yağantılar.” *Okul Öncesi Eğitim Dergisi*.
- Howes, C. , Burchinal, M. , Pianta, R., Bryant D., Early D., Clifford R. ve Barbarin O. (2008). Ready to learn? Children’s pre-academic achievement in prekindergarten programs. *Early Childhood Research Quarterly*.
- Howes C., Olenick M. (1986). “Family and Child Care Influences on Toddlers’ Compliance”. *Child Development*.
- Işıkoğlu, N. (2007). Okul öncesi eğitim kurumlarında kalite. *Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Dergisi*,
- Ivrendi, A. ve Isikoglu Erdogan, N. (2015). Play in a Turkish cultural context. J. L. Roopnarine, M. M Patte, J. E. Johnson ve D. Kuschner (Ed.), *International perspectives on children's play içinde* (210-221). New York: Open University Press.
- Juran J. M., Gryna F. M. (1988). *Juran’s Quality Control Handbook*, New York, McGraw Hill.
- Kağıtçıbaşı Ç., Bekman S., Sunar D. (1993). *Başarı Ailede Başlar – Çok Amaçlı Eğitim Modeli*, İstanbul, YA-PA Yayınları.
- Katz, L. (1993). Multiple perspectives on the quality of early childhood programs. ERIC Document Reproduction Service No: ED355-041.
- Katz, L. (2003). What is basic to all our children: A contemporary perspective. OMEP, World Counsel and Conference, Kuşadası.
- Köksoy M. (1997). Yükseköğretimde Kalite ve Türk Yükseköğretimi için Öneriler”, H.Ü. Mühendislik Fakültesi Vakfı, Ankara.
- Love J., Schochet P., Mechstroth, A. (1996). Are They in Any Real Danger? What Research Does and Doesn’t – Tell you About Child Care Quality and Children’s Well Being. Princeton NJ: Mathematica Policy Research, Inc..
- Lucci B. K. (2004). “Using the Early Childhood Environmental Rating Scale as a Tool for Classroom Improvement”. (MSc Thesis) Morgantown, West Virginia University.
- NAEYC. (2009). Developmentally appropriate practice in early childhood programs serving children from birth through age 8.
- Oğuzkan Ş., Oral G. (2001). *Okul Öncesi Eğitim (Kız Sanat Okulları İçin)*, İstanbul MEB Yayınları, Milli Eğitim Basımevi, 10. Baskı.
- Peisner – Feinberg E., Burchinal M., Clifford R., Culkin M., Howes C., Kagan S., Yazejian N., Byler P., Rusticini J. (1999). “The Children of the Cost, quality, and Outcomes study go to school: Executive Summary”. Chapel Hill: University of North Carolina at Chapel Hill, Frank Porter Graham Child Development Center.
- Peisner-Feinberg, E. ve Yazejian, N. (2010). Research on program quality: the evidence base. P.W. Wesley ve V. Buysse (Eds) *The quest for quality: promising innovations for early childhood programs in*. Baltimore: Paul. H. Brookes.
- Pökön A. (2003). “Fransa ve Türkiye Okul Öncesi Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi”. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) İstanbul, Marmara Üniversitesi.
- Rinehard G. (1993). *Quality Education*, ASQC Press.
- Oktay A. (1999). *Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem*. İstanbul, Epsilon Yayınları.
- Özdemir Beceren, Y. (2012). Okul öncesi eğitim ortamları. Zembat, R. (Ed.), *Okul öncesi eğitime giriş içinde* (ss.180-199). Ankara: Hedef.
- Sylva K., Blatchford I. S., Taggart B. (2006). “Capturing quality in early childhood through environmental rating scales”. *Early Childhood Research Quarterly*.

- Temel F. (2005). Okul Öncesi Eğitimde Yeni Yaklaşımlar”. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*.
- Tok E. (2002). Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Yönetim Sorunları”. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Denizli, Pamukkale Üniversitesi.
- Tovim K. K. (1996). “The Turkish Adaptation of The Early Childhood Enviroment Rating Scale”. (Master of Arts Thesis), İstanbul, Boğaziçi University.
- Türk Dil Kurumu, Türkçe Sözlük, Ankara, 2002.
- UNICEF, (2000). Defining Quality”. International Working Group on Education Workshop, Forence, Italy.
- Ural O. (2007). “Türkiye’ de Okul Öncesi Eğitiminin Dünü ve Bugünü”, Türkiye’ de Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Sistemi, Türk Eğitim Derneği Yayınları, Ankara.
- Ünal S. (2000). “Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Yöneticilerin Kişilik Özellikleri ile Toplam Kalite Yönetimi İlişkisi” (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, Marmara Üniversitesi.
- Zembat R. (2005). “Okul Öncesi Eğitimde Nitelik”., Okul Öncesi Eğitimde Güncel Konular, İstanbul, Morpa Yayıncılık.
- Wiltz N.W., Klein E. L. (2001). “What do you do in Child Care? Children’s Perceptions of High and Low Quality Classrooms” Early Childhood Research Quarterly.